

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

**Tekninen lautakunta, § 89, 15.08.2023**

**Kunnanhallitus, § 318, 21.08.2023**

**Tekninen lautakunta, § 114, 24.10.2023**

**Kunnanhallitus, § 415, 30.10.2023**

**§ 415**

**Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, tarkastusmaksun korottaminen, lausunto**

TUUDno-2023-1520

**Tekninen lautakunta, 15.08.2023, § 89**

Valmistelijat / lisätiedot:

Markku Vehmas, Jukka-Matti Laakso, Pirjo Siren

markku.vehmas@tuusula.fi, jukka-matti.laakso@tuusula.fi, pirjo.siren@tuusula.fi

vt.kansliapäällikkö, liikenneinsinööri, kuntakehitysjohtaja

Liitteet

- 1 Saatekirje: Lausuntopyyntö jäsenkunnille Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024 - 2026, TL 15.8.2023
- 2 HSL, alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024 - 2026, TL 15.8.2023
- 3 HSL, tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi loppuraportti, TL 15.8.2023

### **Tausta**

HSL laatii vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman kolmelle seuraavalle vuodelle. HSL:n hallitus pyytää laatimastaan suunnitelmasta vuosittain jäsenkuntiensa lausunnot. Jäsenkuntien on annettava lausuntonsa suunnitelmasta viimeistään 31. elokuuta.

HSL:n hallitus käsitteli toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotusta vuosille 2024-2026 kokouksessaan 13.6.2023. HSL pyytää jäsenkunnilta lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026 sekä näkemyksiä erityisesti seuraaviin kysymyksiin.

1. Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?

Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella.

Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta jäsenkuntiin, vaan valtion koronatukien ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.

2. Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?

HSL on muodostanut yhteistä näkemystä yhdessä jäsenkuntiensa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa.

Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.

HSL:n hallituksen kokouksen 13.6.2023 pöytäkirjassa (§ 63) ja sen liitteenä olevassa alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa on kuvattu asiaa. Seuraavassa on tiivistetty kuvaus suunnitelmakaudesta.

## Toimintasuunnitelma

Helsingin seudulla on käynnissä joukko isoja katu- ja ratatöitä, jotka vaikuttavat joukkoliikenteeseen palvelun tasoa heikentävästi. Tulevina vuosina poikkeusliikennejärjestelyt laajenevat lisää.

Vuoden 2023 lopulla liikennöinnin aloittaa pikaratikka välillä Itäkeskus - Keilaniemi.

Lipputuotteissa HSL testaa sarjalippua.

HSL:n strategia 2022-2025 – Asiakkuuksista kestäväan kasvuun on hyväksytty HSL:n yhtymäkokouksessa tammikuussa 2022. HSL:n visio on olla vuonna 2030 kestävä liikunnan johtava toimija, mahdollistaja ja kumppani. Visiossaan HSL johtaa seudun kaupunkiliikenteen ekosysteemin kehittämistä omia vahvuuksiaan hyödyntämällä ja hakemalla koko seudulle parhaita ratkaisuja. HSL mahdollistaa sujuvan liikunnan koko seudulla. toimii alustana innovaatioille ja kehittämiselle, mutta ei toteuta kaikkea itse. Vahva yhteistyö on onnistumisen ja seudun elinvoimaisuuden edellytys. HSL rakentaa lisäarvoa tuottavia kumppanuussuhteita saumattoman liikenteen mahdollistamiseksi.

HSL:llä on neljä strategista tavoitetta, joissa korostuvat talouden tervehdyttäminen, asiakkaiden paluu joukkoliikenteeseen ja päästöjen vähentäminen. Tavoitteet ovat:

- Kohti päästötöntä joukkoliikennettä
- Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa
- Kustannustehokas joukkoliikenne
- Tasapainoinen talous

Toiminta ja taloussuunnitelman 2024-2026 tavoitteet ja budjetointi perustuvat HSL:n yhtymäkokouksen hyväksymään strategiaan ja edellä mainittuihin toiminnan suunnittelua koskeviin linjauksiin.

Strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisessä asemassa on matkustajamäärien kääntäminen kasvu-uralle. Sähköbussien osuuden kasvulla on merkittävä vaikutus päästötavoitteen saavuttamisen vauhtiin. Uudet seudulle tulevat bussit vaaditaan päästöttöminä. Toiminnan keskiössä on hyvän palvelutason säilyttäminen, matkustajien houkutteleminen, joukkoliikenteen käytön lisääminen tarkoituksenmukaisesti kohdennetuilla palveluilla.

Strategia tavoitteiden saavuttamisen osalta HSL on tunnistanut kriittiset menestystekijät. Näiksi on muotoiltu:

- Kasvu asiakasymmärryksellä. Tällä haetaan asiakasmäärien, myynnin ja lipputulojen kasvua, joka perustuu asiakastarpeisiin kohdennettuihin ja houkutteleviin palveluihin. Lisäksi tavoitellaan mm. systemaattista asiakasjohtamista sekä kerätyn tiedon hyödyntämistä palvelun optimointiin ja

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

hinnoittelun kehittämiseen, Uuden lipunmyyntijärjestelmän avulla kehitetään tuotteita ja liikennöintiä.

- Sujuvat matkaketjut. Tavoitteena on lisätä asiakkaiden tyytyväisyyttä liikkumisen sujuvuuteen. Tämä limittyy asiakasymmärrykseen ja edellyttää matkaketjujen tuntemusta. Tilipohjainen lipunmyynti otetaan käyttöön sekä lähimaksu liikennevälineissä. Selvitetään kuntien kanssa seudullisen kaupunkipyöräjärjestelmän hankintamalli. Asiakkaille tuotetaan esteettömiä, saavutettavia ja tasa-arvoisia palveluita. Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelmaa edistetään kuntien ja valtion kanssa. Joukkoliikenne - matkaketjujen päästöjä vähennetään asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
- Tieto ja osaaminen. Vahvistetaan tuottavuutta ja kasvatetaan tuloja tiedolla johtamista parantamalla. Dataa ja sen saatavuutta parannetaan myös kumppaneille. Kykyä ennakoida, ennustaa ja arvioida vaikutuksia parannetaan.

Osaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan omassa toiminnassa

Joukkoliikenteen palvelutasomuutosten vuosien 2024-2026 listauksessa on esitetty Tuusulan Rykmentinpuiston työpaikka-alueen joukkoliikennepalvelu. Tässä muutoksessa varaudutaan käynnistämään joukkoliikennepalvelu alueella kesästä 2024 alkaen alueen rakentumisen myötä. Muutoksen kustannusvaikutukseksi on vuositasolla arvioitu 150 000 € ja vuoden 2024 osalta n. 90 000 euroa.

## Taloussuunnitelma

HSL:n toimintaa ohjaa seuraavina vuosina edelleen tasapainoisen talouden tavoite, kustannustehokkuus sekä kasvun tavoite. HSL:n näkemys on, että asiakkaita pitää houkutellessa kestävien liikkumismuotojen pariin, tarjontaa mahdollisesti lisätä sekä matkalippuhinnoittelulla ja asiakaskokemuksen osalta tarjota houkuttelevaa ja tarpeisiin sopivaa matkustamisen vaivattomuutta.

Suomen taloudelle ennustetaan vuonna 2024 1,3% kasvua ja vuonna 2025 1,6% kasvua. Julkisen talouden alijäämän ennakoitaan kasvavan lähivuosina. Nykyoloissa talouskehityksen ennustaminen on korostuneen vaikeaa.

Energia ja polttoaineet eivät selkeästi ole jatkaneet kallistumistaan, mutta polttoaineiden hinnat ovat jääneet suhteellisen korkealle tasolle. Tämä vaikuttaa liikenteen operointikustannuksiin.

Helsingin seudun väestömäärä on kasvussa. Vuoden 2023 alussa kasvu on ollut vahvempaa kuin vuosina 2016-2022. Seudun kiinteistömarkkina on odottavassa tilassa kustannusten kasvun myötä. Tämä vaikuttanee seudun kasvuun viiveellä.

HSL:n matkalippujen hintamuutokset vuoden 2023 alussa ovat vaikuttaneet lipputulokertymään myönteisesti, mutta nousijamäärät ovat alhaisemmat kuin ennen pandemiaa vuonna 2019. Vuoden 2023 nousijamäärätavoitteen saavuttaminen on haastavaa.

Etätyön lisääntyminen on vähentänyt työmatkoja niillä, jotka etätyötä voivat tehdä. Liikkumisen kehitys lähivuosina tulee näyttämään, onko liikkumiskäyttäytymisen muutos pysyvä.

HSL:n strateginen tavoite vuodelle 2025 on 400 miljoonaa nousua. Sen tavoittaminen edellyttää vuosittain vuosina 2023-2025 noin 2,3% lisää matkustajia. Riskit tavoitteen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

saavuttamatta jäämiseen liittyvät joukkoliikennetarjonnan muutoksien onnistumiseen, lippuhinnoittelun onnistumiseen ja mm. digitaalisen myynnin ja markkinoinnin onnistumiseen.

#### Talousarvion sitovuus

Talousarviossa sitoviksi määrärahoiksi esitetään kuntayhtymän toimintamenoja ja investointimenoja ja sitovaksi tuloarvioksi laskutettavia kuntaosuuksia. Kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa noudatetaan talousarviota ja sen muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Sitovat erät vuodelle 2024 on muodostettu seuraaviksi: Toimintamenot n. 905,697 M€, investointimenot n. 19, 068 M€ ja kuntaosuudet n. 517,094 M€.

#### Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2024 ovat arviolta yhteensä 923,4 milj. euroa. Kasvu vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna on 64,9 milj. euroa (7,6 %). Toimintatulojen arvioidaan olevat 933,4 milj. euroa vuonna 2025 ja 950,2 milj. euroa vuonna 2026.

#### Lipputulot

Toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu tavoitteeseen, jossa matkustajamäärät kasvavat 380 miljoonaan nousuun vuonna 2024. Strategiakauden nousijamäärätavoite on 400 miljoonaa nousua vuonna 2025.

Nousijamäärätavoitteen saavuttaminen edellyttää toteutuakseen sekä hintatason että muiden hinnoittelutekijöiden kriittistä tarkastelua syksyllä 2023, kun HSL:n hallitus tekee päätöksen lippujen hinnoista vuodelle 2024. Vuoden 2024 keskeisimpiä tavoitteitamme on saada nousijamäärät strategian edellyttämään kasvuvauhtiin.

Kokonaisuudessaan vuodelle 2024 tavoitellaan lipputuloa 382,7 milj. euroa. Lipputuloarvio on 405,0 milj. euron mukainen vuonna 2025 ja 420,0 milj. euron mukainen vuonna 2026.

Vuoden 2024 lipputulotavoite on 3,6% suurempi kuin vuoden 2023 ennuste.

#### Kuntaosuudet

Strategiakauden tavoite on, että kuntaosuudet asettuvat tasolle 50-55%. Alustava TTS on laadittu siten, että tavoitteeseen päästään vuonna 2025. Tavoitteen saavuttaminen erityisesti nousijamäärien osalta edellyttää lisäpanostusta joukkoliikenteeseen vuosina 2024-2025.

Talousarvioehdotus ja kuntien kuntaosuudet eivät sisällä lisäpanostukseen käytettäviä varoja. Matkustajamäärien kasvattamiseen vuosina 2024-2025 on tarkoitus käyttää koronatukien ansiosta kertyneitä ylijäämiä. Kertyneitä ylijäämiä ei tämän vuoksi esitetä palautettavaksi jäsenkuntiin. Koska talousarvioehdotus ei sisällä näitä kustannuksia, vuoden 2024 aikana tehdään talousarvioon muutosesitys, mikäli sitovat toimintamenot ylittyvät. Talousarvion ylitys rahoitetaan tässä tapauksessa ylijäämäkertymästä.

Talousarvion mukaan kuntaosuudet vuonna 2024 ovat yhteensä 517,1 milj. euroa. Kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 56,7 % kuntaosuuksiin kohdistetuista kustannuksista (keskimääräinen subventio-% on 56,7). Strategiatavoitteeseen Alustava

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

TTS on laadittu siten, että päästään strategiakauden tavoiterajoihin (kuntaosuuksien taso keskimäärin 50-55%) päästää vuonna 2025 (subventioaste 54,8%) ja vuonna 2026 (subventioaste 54,0%). Kuntaosuudet vuonna 2025 ovat yhteensä 504,9 milj. euroa ja vuonna 2026 yhteensä 506,6 milj. euroa.

Kuntakohtaisia ylijäämiä ei esitetä palautettaviksi jäsenkuntiin. Jäljellä olevaa ylijäämää käytetään lisäpanostuksina matkustajamäärien kasvattamiseen ja palvelutason parantamiseen.

Tuusulan kunnan kuntaosuudeksi on vuodelle 2024 arvioitu vähennysten jälkeen 4,617 milj. euroa, vuodelle 2025 4,515 milj. euroa ja vuodelle 2026 4,681 milj. euroa.

HSL on julkaissut helmikuussa 2023 raportin HSL:n tilannekuvasta ja rahoituspohjan arvioinnista. Tarkastelu on suuntaa antava. Tarkastelussa käytettyä menetelmää suunnitellaan kehitettävän tulevana vuosina, jotta se toimii paremmin keskipitkän aikavälin kehityksen arviointiin. Tarkastelua on nyt tehty mm. vuosille 2030 ja 2035. Tulosten mukaan kuntien subventiotarpeet kasvavat jatkossa, kun joukkoliikenteessä pyritään ylläpitämään edes nykyistä palvelutasoa. Nyt tuloksiksi on saatu koko HSL-alueella kuntaosuuksien yhteenlasketuksi tarpeeksi vuonna 2030 548,5 milj. euroa, subventioprocentti 54,9 ja vuonna 2035 617,7 milj. euroa, subventioprocentti 56,3. Tuusulan osalta kuntaosuuden tarpeeksi on laskettu vuonna 2030 6,4 milj. euroa ja vuonna 2035 7,2 milj. euroa subventio-osuuden ollessa vastaavasti 52,0% ja 54,3%.

#### Muut tulot

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen ja joukkoliikenteen kulkutapatukien vuosittaiseksi määräksi on arvioitu yhteensä 12 milj. euroa vuosina 2023-2025. Tuki on kohdistettu jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Muita tukia ja avustuksia, vuokratuloja ja muita tuloja arvioidaan saatavan mm vuonna 2024 noin 7,9-8,3 milj. euroa vuosittain vuosina 2024-2026.

Tarkastusmaksutuottoja on arvioitu kertyvät 4,3 milj. euroa vuosittain 2024-2026 aikana. Tuotto on laskettu voimassa olevan 80 euron tarkastusmaksun mukaan. Maksun korotus on poliittisessa käsittelyssä.

#### Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 905,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2023 ennusteesta 45,4 milj. euroa (5,3 %). Vuonna 2025 toimintamenojen arvioidaan olevan 915,3 milj. euroa ja 927,4 milj. euroa vuonna 2026.

HSL:n henkilöstömenot ovat 25,6 milj. euroa vuonna 2024, joka on 2,8 % toimintamenoista. Henkilöstömenot eivät sisällä varausta mahdollisen tulos -tai kannustinpalkkion maksamiseen. Henkilöstökulujen arvioidaan nousevan tasolle. 25,8 milj. euroa vuodessa vuosina 2025 ja 2026.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuosille 2024-2026 varattu 0,6-0,8 milj. euroa vuotta kohden.

Vuokramenot vuosina 2024-2026 on arvioitu tasolle 5,1-5,2 milj. euroa vuodessa.

Muut menot vuosina 2024-2026 on arvioitu tasolle 4,2-4,3 milj. euroa vuosittain. Muihin menoihin sisältyvät mm. tarkastusmaksujen luottotappiot ja -varaukset.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Toimintakatteen arvioidaan vuonna 2024 ennen rahoitustuottoja ja -kuluja sekä poistoja olevan 17,7 milj. euroa ylijäämäinen.

#### Palveluiden ostot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 870,0 milj. euroa vuonna 2024, 96,1 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2025 yhteensä 879,4 milj. euroa ja 891,4 milj. euroa vuonna 2026.

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2024 yhteensä 611,4 milj. euroa, joka on 67,5 % HSL:n toimintamenoista.

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 357,8 milj. euroa vuonna 2024. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 358,2 milj. euroa ja 367,6 milj. euroa vuonna 2025.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2024 96,1 milj. euroa, vuonna 2025 96,3 milj. euroa ja vuonna 2026 100,3 milj. euroa.

Metroliiikenteen kustannusten arvioidaan olevan 62,3 milj. euroa vuonna 2024, vuonna 2025 63,3 milj. euroa ja vuonna 2026 63,7 milj. euroa. Kustannustason kasvuun vaikuttaa pääasiassa käyttöenergian hinta.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 70,7 milj. euroa, vuonna 2025 76,0 milj. euroa ja vuonna 2026 74,3 milj. euroa.

Pikaraitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 19,4 milj. euroa, vuonna 2025 20,8 milj. euroa ja vuonna 2026 21,3 milj. euroa.

Lauttaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 5,2 milj. euroa vuonna 2024, 5,0 milj. euroa vuonna 2025 ja 5,0 milj. euroa vuonna 2026.

Muiden kuin operointipalvelujen ja infrapalvelujen ostoihin arvioidaan käytettävän 41,2 milj. euroa vuonna 2024, 41,7 milj. euroa vuonna 2025 ja 40,7 milj. euroa vuonna 2026.

#### Joukkoliikenteen infrakorvaukset

Kunnille joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus on suunnitelmassa esitetyn tuloslaskelmaluonnoksen perusteella vuonna 2024 (TAE 2024) 217,4 milj. euroa, vuonna 2025 (TS 2025) 218,1 milj. euroa ja vuonna 2026 (TS 2026) 218,4 milj. euroa.

#### Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026 sisältää vuonna 2020 nostetun 50 milj. euron talousarviolainan kustannukset. Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta uuden talousarviolainan nostoon. Tilanne arvioidaan vuosittain TTS-valmistelun yhteydessä.

Rahoituksen tuottojen arvioidaan olevan 0,37-0,47 milj. euroa vuosien 2024-2026.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 18,3 milj. euroa ylijäämäinen, ja se riittää kattamaan suunnitelman mukaisia poistot, jotka ovat arvion mukaan 18,3 milj. euroa vuonna 2024.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Tilikauden 2024 tulokseksi on arvoitu nolla euroa, kauden kulut katetaan kauden tuloilla.

#### Investoinnit ja poistot

HSL:n investointimenot ovat 19,1 milj. euroa vuonna 2024, 14,5 milj. euroa vuonna 2025 ja 13,2 milj. euroa vuonna 2026. Investoinneissa painottuvat uudet matkalippujen lukijalaitteet ja lipputilihankkeen varaukset.

Poistoihin on budjetoitu 18,1 milj. euroa vuodelle 2024, 18,6 milj. euroa vuodelle 2025 ja 23,1 milj. euroa vuodelle 2026. Poistot sisältyvät kuntaosuuslaskennassa yleiskustannuksiin.

### **TUUSULAN KUNNAN LAUSUNTO HSL:N ALUSTAVASTA TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMASTA 2024-2026**

#### Toimintasuunnitelma

Tuusulan Hyrylän ja Keravan välille sijoittuvalla Rykmentinpuiston työpaikka-alueella on aloitettu uusien työpaikkatoimipisteiden rakentaminen vuoden 2023 aikana. Ensimmäisten työntekijämääriltään merkittävämpien yritysten toiminta alueella alkaa syyskaudella 2024. Toiminnan alkuvaiheessa syyskaudella 2024 uudella alueella käy tämän hetken arvioiden mukaan töissä 200-250 henkilöä. Alueen joukkoliikennepalvelun aloittaminen kesästä 2024 alkaen on listattu HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnoksen palvelutasomuutoksissa 2024-2026. Palvelun aloitusajankohta tulee vielä tarkentaa liikennöinnin jatkosuunnittelun yhteydessä.

Hyrylän uusi linja-autotermiinaali rakentuu parhaillaan Rykmentin puistotien katukäytävään. Terminiinaali valmistuu heinäkuun 2024 lopussa. Linja-autoliikenteen tulee siirtyä nykyiseltä Hyrylän linja-autoasemalta uuteen termiinaaliin syysliikennekauden 2024 alussa. Muutoksen vaatima suunnittelu ja valmistelu tulee toteuttaa ajoissa.

Linja 643 K (Hakaniemi-Ruskeasanta-Hyrylä) liikenteen aloittaminen arki-illoissa sekä lauantaisin ja sunnuntaisin on esitetty Tuusulanväylän linjastosuunnitelmassa. Linjan aloittamista ei ole esitetty osana joukkoliikenteen palvelutasomuutoksia vuosien 2024-2026 -suunnitelmassa. Edellisen TTS-lausunnon mukaisesti Tuusulan kunta katsoo, että linjan liikennöintiä tulisi kokeilla vähintään syksy- ja kevätkauden verran matkustuskysynnän selvittämiseksi osana suoran Tuusulan ja Helsingin välisen linja-autovuorotarjonnan kehittämistä. Tuusulan kunta edellyttää, että talviliikennekauden 2023-2024 aikana kunta ja HSL selvittävät edellytykset linjan 643K -liikennöinnin kokeilulle siten, että liikennepalvelun toteuttamiseen voidaan ottaa konkreettisesti kantaa ja kokeilu voidaan toteuttaa syysliikennekaudesta 2024 alkaen.

Jokelan Vallun työpaikka-alueen laajenemisalueella varaudutaan uusiin yrityksiin ja toimipisteisiin, joista osa voi toteutuessaan olla työvoimaintensiivisiä. Mm. Maahanmuuttoviraston uuden yksikön sijoittuminen alueelle on valmistelussa. Alueelle on Jokelan rautatieasemalta matkaa katu- ja tieverkkoa pitkin noin 2 km. Tuusulan kunta edellyttää, että 2023- 2024 kunta ja HSL selvittävät edellytykset, joilla

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Vallun työpaikka-alueen ja Jokelan rautatieaseman välille voitaisiin tuottaa työmatkaliikennettä palveleva syöttöliikenne. Joukkoliikennepalvelun toteuttamiseen tulee voida ottaa kantaa ennen seuraavaa TTS-valmistelukierrosta.

Tuusulan kunta edellyttää, että kunta ja HSL selvittävät yhdessä ja tarvittaessa muiden joukkoliikenneviranomaisten kanssa edellytykset sekä palvelun tason, joilla Tuusulan Hyrylän alueen ja Hyvinkään sairaalan välille voidaan toteuttaa suora linja-autoyhteys. Selvitys tulee tuoda kunnassa päätöksentekoon siten, että liikennepalvelun tasoon, liikenteen toteuttamiseen ja toteuttamisen ajankohtaan voidaan ottaa konkreettisesti kantaa. Selvitystä tulee viedä eteenpäin jo vuoden 2023 aikana. Keusote - hyvinvointialueen palveluverkko muutoksineen on otettava huomioon joukkoliikennelinjaston suunnittelussa ja muutoksissa.

Tuusulan kunta toteaa, että paikallisen matkustuksen kehitystä tulee seurata vuonna 2023 sekä talvikaudella 2023–2024. Nousutilastot erityisesti Tuusulan suunnan linja-autoliikenteen puolella osoittavat matkustuksen palautumista ja runsastumista. Vilkkaimpien vuorojen kuormittumista tulee seurata ja etsiä ratkaisut, jolla vältetään näillä vuoroilla seisomapaikkojen toistuva hyödyntämistarve maantienopeuksilla ajettavilla reittiosuuksilla.

Tuusulan kunta pitää edelleen tärkeänä selvitystä liikkumistarpeesta Hyrylästä Aviapoliksen-Jumbon alueelle sekä erityisesti työssäkäynti- ja asiointiliikenteen sujuvoittamista Tuusulan suunnasta Aviapoliksen-Jumbon alueelle. Kunta edellyttää, että HSL selvittää yhdessä Tuusulan kunnan kanssa Hyrylä-Aviapolis-Jumbo -yhteyden parantamismahdollisuuden siten, että selvitys voidaan käsitellä kunnan päätöksenteossa viimeistään kesäkuussa 2024.

Tuusulan kunta pitää tärkeänä, että TTS-kaudella viimeisteltävään MAL2023 suunnitelmaan saadaan mukaan suunnitelma kehäradan Ruskeasannan aseman sekä aseman liityntäpysäköinnin toteuttamisesta. Tuusulan kunta edellyttää, että HSL osaltaan edistävän Ruskeasannan aseman toteutumista. Samalla kunta toistaa MAL2023 -suunnitelmaluonnoksesta antamansa lausunnon mukaisesti, että Tuusulan kunta vastustaa tienkäyttömaksujen käyttöönottoa

#### Taloussuunnitelma

Tavoitelähtöinen budjetointi voi muodostua ongelmalliseksi tilanteessa, jossa kunnianhimoisen strategian toteuttamisen paine sekä operointi- ja muiden kustannusten kasvu ohjaa budjetointivaiheessa nostamaan kuntakohtaisen lipputulotavoitteen sekä lipputulokertymän ennusteen ja matkustuksen määrän ennusteen epärealistisen korkeiksi. Mikäli tällaisessa tilanteessa lipputulokertymä käytännössä toteutuu selvästi tavoiteltua alhaisempana ja tulovajaus paikataan kuntakohtaisesti kertyneestä ylijäämästä tai kasvattamalla kunnan alijäämäkertymää, lopputulos ei ole kunnan oman budjetoinnin kannalta hyvin ennakoitavissa tai hallittavissa tai hyväksyttävissä. Tavoitelähtöinen budjetointi on hyväksyttävissä, mikäli matkustus- ja lipputulotavoitteet, strategiatavoitteista riippumatta, pidetään realistisella tasolla, joka todennäköisimmin saavutetaan kuin jää saavuttamatta.

Tuusulan kunta katsoo, että yleisesti HSL-joukkoliikenteessä tapahtuvan matkustuksen määrää rajoittaa Tuusulan kuntaan liittyvän matkustuksen osalta

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

matkalippujen hintatason sijasta joukkoliikenteen tarjonnan määrä ja joukkoliikenteen tarjonnan maantieteellisesti kattavuus sekä joukkoliikennematkojen hitaus verrattuna vaihtoehtoihin kulkumuotoihin.

Tuusulan kunta hyväksyy esitetyn mallin, jossa kertynyt ylijäämä käytetään TTS-kauden aikana vaikuttaviin toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa. Tuusulan kunnan kuntakohtaisen ylijäämän käyttö pitää TTS 2024-2026 -kaudella kohdentaa siten, että rahoitettavat toimenpiteet liittyvät Tuusulan kuntaan liittyvään liikenteeseen, linjaston ja liikenteen parantamisen suunnitteluun, operointikustannuksiin ja muihin kustannuksiin sekä Tuusulan kunnalle jyvittyvän lipputulokertymän kohentamiseen. Tuusulan kunta haluaa parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa erityisesti Tuusulan ja Helsingin keskustan välisessä liikenteessä, Tuusulan yritysalueiden saavutettavuuden osalta sekä Keusote -hyvinvointialueen palveluiden saavutettavuuden osalta. Samalla paikallisessa mittakaavassa vähäkysyntäisen ja tehottomimman liikenteen palvelun tasoa tulee tarkastella kriittisesti ja tehostavia muutoksia toteuttaen.

Kuntaosuudet kasvavat suunnittelukaudella edelleen nopeudella, jota Tuusulan kunta ei pidä kestäväenä kuntatalouden kannalta. Tarkasteltavan toiminta- ja taloussuunnittelukauden jälkeen kuntaosuudet tulisi saada korkeintaan 50 prosenttiin. Tuusulan kunta ei vastusta maltillista matkalippujen hintojen korottamista, kun vastataan kustannusten kohoamisen ja matkustuksen muutoksesta syntyneisiin haasteisiin. Matkalippujen hintojen tarkastelun rinnalla talouden ja toiminnan suunnitteluun pitää sisällyttää tässä tilanteessa myös kustannuksia pienentäviä toimia.

Tuusulan kunnalle jyvittyvien infrakustannusten vuotuinen määrä pysyy toiminta- ja taloussuunnittelussa käytettävällä tarkkuudella samana vuosina 2024-2026. Tuusulan kunnassa ei ole toistaiseksi joukkoliikenneinfraa, joka olisi infrakorvaussopimuksen piirissä. Nykyisen sopimuksen mukaan jokaisen jäsenkunnan pääbussiterminaali voidaan sisällyttää infrakorvaussopimukseen. Tuusulan osalta tähän tulee varautua Hyrylän uuden linja-autotermiinalin osalta. Edellisiin TTS-kausiin verrattuna infrakorvausten tason nopea kasvu kohdentuu erityisesti HSL-alueen isoille kaupungeille. Infrakorvausten sopimusmallin ongelma on nykyisen infrakorvausmallin aiheuttama paine matkalippujen asiakashinnoille ja kuntaosuuksille. Yleisesti korvausmallin piiriin otettavia joukkoliikenneinfrainvestointeja tulisi tarkastella hyvin kriittisesti hyötyjen ja kustannusten näkökulmista. Kun hyötyjen ja kustannusten suhde on huono, hankkeen infrakorvausjärjestelmän kautta laskutettavat kulut eivät välillisesti tuota lippu- tai muuta tuloa siten, että HSL:n tulojen ja kustannusten suhde voisi ilman kuntaosuuksien kasvattamista parantua. Infrakorvausten sopimusmalliin pitäisi, hankkeiden kriittisen tarkastelun lisäksi, sisällyttää erilainen korvausmalli hyöty-kustannus -suhteeltaan erilaisille infrahankkeille.

Vuotuinen yli 50 prosentin subventio-osuus on toistaiseksi vallitsevassa tilanteessa hyväksyttävä. Tuusulan kunta katsoo, että TTS-kaudelle kunnalle esitetyt kuntaosuuden määrät (kuntaosuudet vähennysten jälkeen 2024: 4,614 M€, 2025: 4,515 M€, 2026: 4,681 M€) tulee asettaa vuoden 2024 jälkeen laskevalle uralle. Vuosien 2024-2026 jälkeen Tuusulan kuntaosuus tulee saada korkeintaan 50 prosenttiin. Talouden ja toiminnan suunnitteluun pitää sisällyttää kustannuksia pienentäviä toimia. Suunnitelmaa viimeisteltäessä arviot kunnalle jyvittyvien

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

operointikustannusten ja kuntaosuuden muutoksista TTS-kaudella tulee käydä kunnan kanssa läpi ennen TTS:n hyväksymistä.

### Ehdotus

Esittelijä: Petri Juhola, yhdyskuntatekniikan päällikkö

Tekninen lautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle, että kunnanhallitus päättää

- antaa asiaselostukseen kirjatun lausunnon Helsingin seudun liikenne (HSL) - kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotukseen vuosille 2024–2026
- tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

Lisäksi tekninen lautakunta päättää

- tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

### Päätös

Tekninen lautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle, että kunnanhallitus päättää

- antaa asiaselostukseen kirjatun lausunnon Helsingin seudun liikenne (HSL) - kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotukseen vuosille 2024–2026

Lisäksi tekninen lautakunta päätti

- tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.
- 

## Kunnanhallitus, 21.08.2023, § 318

Valmistelijat / lisätiedot:

Markku Vehmas

markku.vehmas@tuusula.fi

vt.kansliapäällikkö

### Liitteet

1 HSL, alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024 - 2026, khall 21.8.2023

2 HSL, tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi loppuraportti, khall 21.8.2023

3 Saatekirje: Lausuntopyyntö jäsenkunnille Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024 - 2026, khall 21.8.2023

### Tausta

HSL laatii vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman kolmelle seuraavalle vuodelle. HSL:n hallitus pyytää laatimastaan suunnitelmasta vuosittain jäsenkuntiensa lausunnot. Jäsenkuntien on annettava lausuntonsa suunnitelmasta viimeistään 31. elokuuta.

HSL:n hallitus käsitteli toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotusta vuosille 2024-2026 kokouksessaan 13.6.2023. HSL pyytää jäsenkunnilta lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026 sekä näkemyksiä erityisesti seuraaviin kysymyksiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

1. Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?

Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella.

Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta jäsenkuntiin, vaan valtion koronatukien ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.

2. Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?

HSL on muodostanut yhteistä näkemystä yhdessä jäsenkuntiensa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoitus pohjaa.

Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.

HSL:n hallituksen kokouksen 13.6.2023 pöytäkirjassa (§ 63) ja sen liitteenä olevassa alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa on kuvattu asiaa. Seuraavassa on tiivistetty kuvaus suunnitelmakaudesta.

### Toimintasuunnitelma

Helsingin seudulla on käynnissä joukko isoja katu- ja ratatöitä, jotka vaikuttavat joukkoliikenteeseen palvelun tasoa heikentävästi. Tulevina vuosina poikkeusliikennejärjestelyt laajenevat lisää.

Vuoden 2023 lopulla liikennöinnin aloittaa pikaratikka välillä Itäkeskus - Keilaniemi.

Lipputuotteissa HSL testaa sarjalippua.

HSL:n strategia 2022-2025 – Asiakkuuksista kestävään kasvuun on hyväksytty HSL:n yhtymäkokouksessa tammikuussa 2022. HSL:n visiona on olla vuonna 2030 kestävä liikkuksen johtava toimija, mahdollistaja ja kumppani. Visiossaan HSL johtaa seudun kaupunkiliikenteen ekosysteemin kehittämistä omia vahvuuksiaan hyödyntämällä ja hakemalla koko seudulle parhaita ratkaisuja. HSL mahdollistaa sujuvan liikkuksen koko seudulla, toimii alustana innovaatioille ja kehittämiselle, mutta ei toteuta kaikkea itse. Vahva yhteistyö on onnistumisen ja seudun elinvoimaisuuden edellytys. HSL rakentaa lisäarvoa tuottavia kumppanuussuhteita saumattoman liikenteen mahdollistamiseksi.

HSL:llä on neljä strategista tavoitetta, joissa korostuvat talouden tervehdyttäminen, asiakkaiden paluu joukkoliikenteeseen ja päästöjen vähentäminen. Tavoitteet ovat:

- Kohti päästötöntä joukkoliikennettä
- Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa
- Kustannustehokas joukkoliikenne

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

- Tasapainoinen talous

Toiminta ja taloussuunnitelman 2024-2026 tavoitteet ja budjetointi perustuvat HSL:n yhtymäkokouksen hyväksymään strategiaan ja edellä mainittuihin toiminnan suunnittelua koskeviin linjauksiin.

Strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisessä asemassa on matkustajamäärien kääntäminen kasvu-uralle. Sähköbussien osuuden kasvulla on merkittävä vaikutus päästötavoitteen saavuttamisen vauhtiin. Uudet seudulle tulevat bussit vaaditaan päästöttöminä. Toiminnan keskiössä on hyvän palvelutason säilyttäminen, matkustajien houkuttelevuus, joukkoliikenteen käytön lisääminen tarkoituksenmukaisesti kohdennetuilla palveluilla.

Strategia tavoitteiden saavuttamisen osalta HSL on tunnistanut kriittiset menestystekijät. Näiksi on muotoiltu:

- Kasvu asiakasymmärryksellä. Tällä haetaan asiakasmäärien, myynnin ja lipputulon kasvua, joka perustuu asiakastarpeisiin kohdennettuihin ja houkutteleviin palveluihin. Lisäksi tavoitellaan mm. systemaattista asiakasjohtamista sekä kerätyn tiedon hyödyntämistä palvelun optimointiin ja hinnoittelun kehittämiseen, Uuden lipunmyyntijärjestelmän avulla kehitetään tuotteita ja liikennöintiä.
- Sujuvat matkaketjut. Tavoitteena on lisätä asiakkaiden tyytyväisyyttä liikkumisen sujuvuuteen. Tämä liittyy asiakasymmärrykseen ja edellyttää matkaketjujen tuntemusta. Tilipohjainen lipunmyynti otetaan käyttöön sekä lähimaksu liikennevälineissä. Selvitetään kuntien kanssa seudullisen kaupunkipyöräjärjestelmän hankintamalli. Asiakkaille tuotetaan esteettömiä, saavutettavia ja tasa-arvoisia palveluita. Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelmia edistetään kuntien ja valtion kanssa. Joukkoliikenne - matkaketjujen päästöjä vähennetään asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
- Tieto ja osaaminen. Vahvistetaan tuottavuutta ja kasvatetaan tuloja tiedolla johtamista parantamalla. Dataa ja sen saatavuutta parannetaan myös kumppaneille. Kykyä ennakoita, ennustaa ja arvioida vaikutuksia parannetaan. Osaamista ja osaamisen kehittymistä tuetaan omassa toiminnassa.

Joukkoliikenteen palvelutasomuutosten vuosien 2024-2026 listauksessa on esitetty Tuusulan Rykmentinpuiston työpaikka-alueen joukkoliikennepalvelu. Tässä muutoksessa varaudutaan käynnistämään joukkoliikennepalvelu alueella kesästä 2024 alkaen alueen rakentumisen myötä. Muutoksen kustannusvaikutukseksi on vuositason arvioitu 150 000 € ja vuoden 2024 osalta n. 90 000 euroa.

### Taloussuunnitelma

HSL:n toimintaa ohjaa seuraavina vuosina edelleen tasapainoisen talouden tavoite, kustannustehokkuus sekä kasvun tavoite. HSL:n näkemys on, että asiakkaita pitää houkutella kestävien liikkumismuotojen pariin, tarjontaa mahdollisesti lisätä sekä matkalippuhinnoittelulla ja asiakaskokemuksen osalta tarjota houkuttelevaa ja tarpeisiin sopivaa matkustamisen vaivattomuutta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Suomen taloudelle ennustetaan vuonna 2024 1,3% kasvua ja vuonna 2025 1,6% kasvua. Julkisen talouden alijäämän ennakoitaan kasvavan lähivuosina. Nykyoloissa talouskehityksen ennustaminen on korostuneen vaikeaa.

Energia ja polttoaineet eivät selkeästi ole jatkaneet kallistumistaan, mutta polttoaineiden hinnat ovat jääneet suhteellisen korkealle tasolle. Tämä vaikuttaa liikenteen operointikustannuksiin.

Helsingin seudun väestömäärä on kasvussa. Vuoden 2023 alussa kasvu on ollut vahvempaa kuin vuosina 2016-2022. Seudun kiinteistömarkkina on odottavassa tilassa kustannusten kasvun myötä. Tämä vaikuttanee seudun kasvuun viiveellä.

HSL:n matkalippujen hintamuutokset vuoden 2023 alussa ovat vaikuttaneet lipputulokertymään myönteisesti, mutta nousijamäärät ovat alhaisemmat kuin ennen pandemiaa vuonna 2019. Vuoden 2023 nousijamäärätavoitteen saavuttaminen on haastavaa.

Etätyön lisääntyminen on vähentänyt työmatkoja niillä, jotka etätyötä voivat tehdä. Liikkumisen kehitys lähivuosina tulee näyttämään, onko liikkumiskäyttäytymisen muutos pysyvä.

HSL:n strateginen tavoite vuodelle 2025 on 400 miljoonaa nousua. Sen tavoittaminen edellyttää vuosittain vuosina 2023-2025 noin 2,3% lisää matkustajia. Riskit tavoitteen saavuttamatta jäämiseen liittyvät joukkoliikennetarjonnan muutoksien onnistumiseen, lippuhinnoittelun onnistumiseen ja mm. digitaalisen myynnin ja markkinoinnin onnistumiseen.

#### Talousarvion sitovuus

Talousarviossa sitoviksi määrärahoiksi esitetään kuntayhtymän toimintamenoja ja investointimenoja ja sitovaksi tuloarvioksi laskutettavia kuntaosuuksia. Kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa noudatetaan talousarviota ja sen muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Sitovat erät vuodelle 2024 on muodostettu seuraaviksi: Toimintamenot n. 905,697 M€, investointimenot n. 19,068 M€ ja kuntaosuudet n. 517,094 M€.

#### Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2024 ovat arviolta yhteensä 923,4 milj. euroa. Kasvu vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna on 64,9 milj. euroa (7,6 %). Toimintatulojen arvioidaan olevat 933,4 milj. euroa vuonna 2025 ja 950,2 milj. euroa vuonna 2026.

#### Lipputulot

Toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu tavoitteeseen, jossa matkustajamäärät kasvavat 380 miljoonaan nousuun vuonna 2024. Strategiakauden nousijamäärätavoite on 400 miljoonaa nousua vuonna 2025.

Nousijamäärätavoitteen saavuttaminen edellyttää toteutuakseen sekä hintatason että muiden hinnoittelutekijöiden kriittistä tarkastelua syksyllä 2023, kun HSL:n hallitus tekee päätöksen lippujen hinnoista vuodelle 2024. Vuoden 2024 keskeisiä tavoitteitamme on saada nousijamäärät strategian edellyttämään kasvuvauhtiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Kokonaisuudessaan vuodelle 2024 tavoitellaan lipputuloa 382,7 milj. euroa. Lipputuloarvio on 405,0 milj. euron mukainen vuonna 2025 ja 420,0 milj. euron mukainen vuonna 2026.

Vuoden 2024 lipputulotavoite on 3,6% suurempi kuin vuoden 2023 ennuste.

#### Kuntaosuudet

Strategiakauden tavoite on, että kuntaosuudet asettuvat tasolle 50-55%. Alustava TTS on laadittu siten, että tavoitteeseen päästään vuonna 2025. Tavoitteen saavuttaminen erityisesti nousijamäärien osalta edellyttää lisäpanostusta joukkoliikenteeseen vuosina 2024-2025.

Talousarvioehdotus ja kuntien kuntaosuudet eivät sisällä lisäpanostukseen käytettäviä varoja. Matkustajamäärien kasvattamiseen vuosina 2024-2025 on tarkoitus käyttää koronatukien ansiosta kertyneitä ylijäämiä. Kertyneitä ylijäämiä ei tämän vuoksi esitetä palautettavaksi jäsenkuntiin. Koska talousarvioehdotus ei sisällä näitä kustannuksia, vuoden 2024 aikana tehdään talousarvioon muutosesitys, mikäli sitovat toimintamenot ylittyvät. Talousarvion ylitys rahoitetaan tässä tapauksessa ylijäämäkertymästä.

Talousarvion mukaan kuntaosuudet vuonna 2024 ovat yhteensä 517,1 milj. euroa. Kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 56,7 % kuntaosuuksiin kohdistetuista kustannuksista (keskimääräinen subventio-% on 56,7). Strategiatavoitteeseen Alustava TTS on laadittu siten, että päästään strategiakauden tavoiterajoihin (kuntaosuuksien taso keskimäärin 50-55%) päästään vuonna 2025 (subventioaste 54,8%) ja vuonna 2026 (subventioaste 54,0%). Kuntaosuudet vuonna 2025 ovat yhteensä 504,9 milj. euroa ja vuonna 2026 yhteensä 506,6 milj. euroa.

Kuntakohtaisia ylijäämiä ei esitetä palautettaviksi jäsenkuntiin. Jäljellä olevaa ylijäämää käytetään lisäpanostuksina matkustajamäärien kasvattamiseen ja palvelutason parantamiseen.

Tuusulan kunnan kuntaosuudeksi on vuodelle 2024 arvioitu vähennysten jälkeen 4,617 milj. euroa, vuodelle 2025 4,515 milj. euroa ja vuodelle 2026 4,681 milj. euroa.

HSL on julkaissut helmikuussa 2023 raportin HSL:n tilannekuvasta ja rahoituspohjan arvioinnista. Tarkastelu on suuntaa antava. Tarkastelussa käytettyä menetelmää suunnitellaan kehitettävän tulevana vuosina, jotta se toimii paremmin keskipitkän aikavälin kehityksen arviointiin. Tarkastelua on nyt tehty mm. vuosille 2030 ja 2035. Tulosten mukaan kuntien subventiotarpeet kasvavat jatkossa, kun joukkoliikenteessä pyritään ylläpitämään edes nykyistä palvelutasoa. Nyt tuloksiksi on saatu koko HSL-alueella kuntaosuuksien yhteenlasketuksi tarpeeksi vuonna 2030 548,5 milj. euroa, subventioprocentti 54,9 ja vuonna 2035 617,7 milj. euroa, subventioprocentti 56,3. Tuusulan osalta kuntaosuuden tarpeeksi on laskettu vuonna 2030 6,4 milj. euroa ja vuonna 2035 7,2 milj. euroa subventio-osuuden ollessa vastaavasti 52,0% ja 54,3%.

#### Muut tulot

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen ja joukkoliikenteen kulkutapatukien vuosittaiseksi määräksi on arvioitu yhteensä 12 milj.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

euroa vuosina 2023-2025. Tuki on kohdistettu jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Muita tukia ja avustuksia, vuokratuloja ja muita tuloja arvioidaan saatavan mm vuonna 2024 noin 7,9-8,3 milj. euroa vuosittain vuosina 2024-2026.

Tarkastusmaksutuottoja on arvioitu kertyvät 4,3 milj. euroa vuosittain 2024-2026 aikana. Tuotto on laskettu voimassa olevan 80 euron tarkastusmaksun mukaan. Maksun korotus on poliittisessa käsittelyssä.

#### Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 905,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2023 ennusteesta 45,4 milj. euroa (5,3 %). Vuonna 2025 toimintamenojen arvioidaan olevan 915,3 milj. euroa ja 927,4 milj. euroa vuonna 2026.

HSL:n henkilöstömenot ovat 25,6 milj. euroa vuonna 2024, joka on 2,8 % toimintamenoista. Henkilöstömenot eivät sisällä varausta mahdollisen tulos -tai kannustinpalkkion maksamiseen. Henkilöstökulujen arvioidaan nousevan tasolle. 25,8 milj. euroa vuodessa vuosina 2025 ja 2026.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuosille 2024-2026 varattu 0,6-0,8 milj. euroa vuotta kohden.

Vuokramenot vuosina 2024-2026 on arvioitu tasolle 5,1-5,2 milj. euroa vuodessa.

Muut menot vuosina 2024-2026 on arvioitu tasolle 4,2-4,3 milj. euroa vuosittain. Muihin menoihin sisältyvät mm. tarkastusmaksujen luottotappiot ja -varaukset.

Toimintakatteen arvioidaan vuonna 2024 ennen rahoitustuottoja ja -kuluja sekä poistoja olevan 17,7 milj. euroa ylijäämäinen.

#### Palveluiden ostot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 870,0 milj. euroa vuonna 2024, 96,1 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2025 yhteensä 879,4 milj. euroa ja 891,4 milj. euroa vuonna 2026.

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2024 yhteensä 611,4 milj. euroa, joka on 67,5 % HSL:n toimintamenoista.

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 357,8 milj. euroa vuonna 2024. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 358,2 milj. euroa ja 367,6 milj. euroa vuonna 2025.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2024 96,1 milj. euroa, vuonna 2025 96,3 milj. euroa ja vuonna 2026 100,3 milj. euroa.

Metroliiikenteen kustannusten arvioidaan olevan 62,3 milj. euroa vuonna 2024, vuonna 2025 63,3 milj. euroa ja vuonna 2026 63,7 milj. euroa. Kustannustason kasvuun vaikuttaa pääasiassa käyttöenergian hinta.

Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 70,7 milj. euroa, vuonna 2025 76,0 milj. euroa ja vuonna 2026 74,3 milj. euroa.

Pikaraitioliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 19,4 milj. euroa, vuonna 2025 20,8 milj. euroa ja vuonna 2026 21,3 milj. euroa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Lauttaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 5,2 milj. euroa vuonna 2024, 5,0 milj. euroa vuonna 2025 ja 5,0 milj. euroa vuonna 2026.

Muiden kuin operointipalvelujen ja infrapalvelujen ostoihin arvioidaan käytettävän 41,2 milj. euroa vuonna 2024, 41,7 milj. euroa vuonna 2025 ja 40,7 milj. euroa vuonna 2026.

#### Joukkoliikenteen infrakorvaukset

Kunnille joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus on suunnitelmassa esitetyn tuloslaskelmaluonnoksen perusteella vuonna 2024 (TAE 2024) 217,4 milj. euroa, vuonna 2025 (TS 2025) 218,1 milj. euroa ja vuonna 2026 (TS 2026) 218,4 milj. euroa.

#### Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026 sisältää vuonna 2020 nostetun 50 milj. euron talousarviolainan kustannukset. Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta uuden talousarviolainan nostoon. Tilanne arvioidaan vuosittain TTS-valmistelun yhteydessä.

Rahoituksen tuottojen arvioidaan olevan 0,37-0,47 milj. euroa vuosien 2024-2026.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 18,3 milj. euroa ylijäämäinen, ja se riittää kattamaan suunnitelman mukaisia poistot, jotka ovat arvion mukaan 18,3 milj. euroa vuonna 2024.

Tilikauden 2024 tulokseksi on arvoitu nolla euroa, kauden kulut katetaan kauden tuloilla.

#### Investoinnit ja poistot

HSL:n investointimenot ovat 19,1 milj. euroa vuonna 2024, 14,5 milj. euroa vuonna 2025 ja 13,2 milj. euroa vuonna 2026. Investoinneissa painottuvat uudet matkalippujen lukijalaitteet ja lipputilihankkeen varaukset.

Poistoihin on budjetoitu 18,1 milj. euroa vuodelle 2024, 18,6 milj. euroa vuodelle 2025 ja 23,1 milj. euroa vuodelle 2026. Poistot sisältyvät kuntaosuuslaskennassa yleiskustannuksiin.

### **TUUSULAN KUNNAN LAUSUNTO HSL:N ALUSTAVASTA TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMASTA 2024-2026**

#### Toimintasuunnitelma

Tuusulan Hyrylän ja Keravan välille sijoittuvalla Rykmentinpuiston työpaikka-alueella on aloitettu uusien työpaikkatoimipisteiden rakentaminen vuoden 2023 aikana. Ensimmäisten työntekijämäärittäen merkittävämpien yritysten toiminta alueella alkaa syyskaudella 2024. Toiminnan alkuvaiheessa syyskaudella 2024 uudella alueella käy tämän hetken arvioiden mukaan töissä 200-250 henkilöä. Alueen joukkoliikennepalvelun aloittaminen kesästä 2024 alkaen on listattu HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnoksen palvelutasomuutoksissa 2024-2026. Palvelun aloitusajankohta tulee vielä tarkentaa liikennöinnin jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Hyrylän uusi linja-autotermiinaali rakentuu parhaillaan Rykmentin puistotien katukäytävään. Terminiinaali valmistuu heinäkuun 2024 lopussa. Linja-autoliikenteen tulee siirtyä nykyiseltä Hyrylän linja-autoasemalta uuteen termiinaaliin syysliikennekauden 2024 alussa. Muutoksen vaatima suunnittelu ja valmistelu tulee toteuttaa ajoissa.

Linja 643 K (Hakaniemi-Ruskeasanta-Hyrylä) liikenteen aloittaminen arki-illoissa sekä lauantaisin ja sunnuntaisin on esitetty Tuusulanväylän linjastosuunnitelmassa. Linjan aloittamista ei ole esitetty osana joukkoliikenteen palvelutasomuutoksia vuosien 2024–2026 -suunnitelmassa. Edellisen TTS-lausunnon mukaisesti Tuusulan kunta katsoo, että linjan liikennöintiä tulisi kokeilla vähintään syksy- ja kevätkauden verran matkustuskysynnän selvittämiseksi osana suoran Tuusulan ja Helsingin välisen linja-autovuorotarjonnan kehittämistä. Tuusulan kunta edellyttää, että talviliikennekauden 2023-2024 aikana kunta ja HSL selvittävät edellytykset linjan 643K -liikennöinnin kokeilulle siten, että liikennepalvelun toteuttamiseen voidaan ottaa konkreettisesti kantaa ja kokeilu voidaan toteuttaa syysliikennekaudesta 2024 alkaen.

Jokelan Vallun työpaikka-alueen laajenemisalueella varaudutaan uusiin yrityksiin ja toimipisteisiin, joista osa voi toteutuessaan olla työvoimaintensiivisiä. Mm. Maahanmuuttoviraston uuden yksikön sijoittuminen alueelle on valmistelussa. Alueelle on Jokelan rautatieasemalta matkaa katu- ja tieverkkoa pitkin noin 2 km. Tuusulan kunta edellyttää, että 2023- 2024 kunta ja HSL selvittävät edellytykset, joilla Vallun työpaikka-alueen ja Jokelan rautatieaseman välille voitaisiin tuottaa työmatkaliikennettä palveleva syöttöliikenne. Joukkoliikennepalvelun toteuttamiseen tulee voida ottaa kantaa ennen seuraavaa TTS-valmistelukierrosta.

Tuusulan kunta edellyttää, että kunta ja HSL selvittävät yhdessä ja tarvittaessa muiden joukkoliikenneviranomaisten kanssa edellytykset sekä palvelun tason, joilla Tuusulan Hyrylän alueen ja Hyvinkään sairaalan välille voidaan toteuttaa suora linja-autoyhteys. Selvitys tulee tuoda kunnassa päätöksentekoon siten, että liikennepalvelun tasoon, liikenteen toteuttamiseen ja toteuttamisen ajankohtaan voidaan ottaa konkreettisesti kantaa. Selvitystä tulee viedä eteenpäin jo vuoden 2023 aikana. Keusote - hyvinvointialueen palveluverkko muutoksineen on otettava huomioon joukkoliikennelinjaston suunnittelussa ja muutoksissa.

Tuusulan kunta toteaa, että paikallisen matkustuksen kehitystä tulee seurata vuonna 2023 sekä talvikaudella 2023–2024. Nousutilastot erityisesti Tuusulan suunnan linja-autoliikenteen puolella osoittavat matkustuksen palautumista ja runsastumista. Vilkkaimpien vuorojen kuormittumista tulee seurata ja etsiä ratkaisut, jolla vältetään näillä vuoroilla seisomapaikkojen toistuva hyödyntämistarve maantienopeuksilla ajettavilla reittiosuuksilla.

Tuusulan kunta pitää edelleen tärkeänä selvitystä liikkumistarpeesta Hyrylästä Aviapoliksen-Jumbon alueelle sekä erityisesti työssäkäynti- ja asiointiliikenteen sujuvoittamista Tuusulan suunnasta Aviapoliksen-Jumbon alueelle. Kunta edellyttää, että HSL selvittää yhdessä Tuusulan kunnan kanssa Hyrylä-Aviapolis-Jumbo -yhteyden parantamismahdollisuuden siten, että selvitys voidaan käsitellä kunnan päätöksenteossa viimeistään kesäkuussa 2024.

Tuusulan kunta haluaa selvittää kutsuliikenteen mahdollisuudet. Tuusulan kunta pitää tärkeänä, että TTS-kaudella viimeisteltävään MAL2023 suunnitelmaan saadaan

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

mukaan suunnitelma kehäradan Ruskeasannan aseman sekä aseman liityntäpysäköinnin toteuttamisesta. Tuusulan kunta edellyttää, että HSL osaltaan edistävän Ruskeasannan aseman toteutumista. Samalla kunta toistaa MAL2023 -suunnitelmaluonnoksesta antamansa lausunnon mukaisesti, että Tuusulan kunta vastustaa tienkäyttömaksujen käyttöönottoa

#### Taloussuunnitelma

Tavoitelähtöinen budjetointi voi muodostua ongelmalliseksi tilanteessa, jossa kunnianhimoisen strategian toteuttamisen paine sekä operointi- ja muiden kustannusten kasvu ohjaa budjetointivaiheessa nostamaan kuntakohtaisen lipputulotavoitteen sekä lipputulokertymän ennusteen ja matkustuksen määrän ennusteen epärealistisen korkeiksi. Mikäli tällaisessa tilanteessa lipputulokertymä käytännössä toteutuu selvästi tavoiteltua alhaisempana ja tulovajaus paikataan kuntakohtaisesti kertyneestä ylijäämästä tai kasvattamalla kunnan alijäämäkertymää, lopputulos ei ole kunnan oman budjetoinnin kannalta hyvin ennakoitavissa tai hallittavissa tai hyväksyttävissä. Tavoitelähtöinen budjetointi on hyväksyttävissä, mikäli matkustus- ja lipputulotavoitteet, strategiatavoitteista riippumatta, pidetään realistisella tasolla, joka todennäköisimmin saavutetaan kuin jää saavuttamatta.

Tuusulan kunta katsoo, että yleisesti HSL-joukkoliikenteessä tapahtuvan matkustuksen määrää rajoittaa Tuusulan kuntaan liittyvän matkustuksen osalta matkalippujen hintatason sijasta joukkoliikenteen tarjonnan määrä ja joukkoliikenteen tarjonnan maantieteellisesti kattavuus sekä joukkoliikennematkojen hitaus verrattuna vaihtoehtoihin kulkumuotoihin.

Tuusulan kunta hyväksyy esitetyn mallin, jossa kertynyt ylijäämä käytetään TTS-kauden aikana vaikuttaviin toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa. Tuusulan kunnan kuntakohtaisen ylijäämän käyttö pitää TTS 2024-2026 -kaudella kohdentaa siten, että rahoitettavat toimenpiteet liittyvät Tuusulan kuntaan liittyvään liikenteeseen, linjaston ja liikenteen parantamisen suunnitteluun, operointikustannuksiin ja muihin kustannuksiin sekä Tuusulan kunnalle jyvittyvän lipputulokertymän kohentamiseen. Tuusulan kunta haluaa parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa erityisesti Tuusulan ja Helsingin keskustan välisessä liikenteessä, Tuusulan yritysalueiden saavutettavuuden osalta sekä Keusote -hyvinvointialueen palveluiden saavutettavuuden osalta. Samalla paikallisessa mittakaavassa vähäkysyntäisen ja tehottomimman liikenteen palvelun tasoa tulee tarkastella kriittisesti ja tehostavia muutoksia toteuttaen.

Kuntaosuudet kasvavat suunnittelukaudella edelleen nopeudella, jota Tuusulan kunta ei pidä kestäväenä kuntatalouden kannalta. Tarkasteltavan toiminta- ja taloussuunnittelukauden jälkeen kuntaosuudet tulisi saada korkeintaan 50 prosenttiin. Tuusulan kunta ei vastusta maltillista matkalippujen hintojen korottamista, kun vastataan kustannusten kohoamisen ja matkustuksen muutoksesta syntyneisiin haasteisiin. Matkalippujen hintojen tarkastelun rinnalla talouden ja toiminnan suunnitteluun pitää sisällyttää tässä tilanteessa myös kustannuksia pienentäviä toimia.

Tuusulan kunnalle jyvittyvien infrakustannusten vuotuinen määrä pysyy toiminta- ja taloussuunnittelussa käytettävällä tarkkuudella samana vuosina 2024-2026. Tuusulan kunnassa ei ole toistaiseksi joukkoliikenneinfraa, joka olisi infrakorvaussopimuksen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

piirissä. Nykyisen sopimuksen mukaan jokaisen jäsenkunnan pääbussiterminaali voidaan sisällyttää infrakorvaussopimukseen. Tuusulan osalta tähän tulee varautua Hyrylän uuden linja-autoterminalin osalta. Edellisiin TTS-kausiin verrattuna infrakorvausten tason nopea kasvu kohdentuu erityisesti HSL-alueen isoille kaupungeille. Infrakorvausten sopimusmallin ongelma on nykyisen infrakorvausmallin aiheuttama paine matkalippujen asiakashinnoille ja kuntaosuuksille. Yleisesti korvausmallin piiriin otettavia joukkoliikenneinfrainvestointeja tulisi tarkastella hyvin kriittisesti hyötyjen ja kustannusten näkökulmista. Kun hyötyjen ja kustannusten suhde on huono, hankkeen infrakorvausjärjestelmän kautta laskutettavat kulut eivät välillisesti tuota lippu- tai muuta tuloa siten, että HSL:n tulojen ja kustannusten suhde voisi ilman kuntaosuuksien kasvattamista parantua. Infrakorvausten sopimusmalliin pitäisi, hankkeiden kriittisen tarkastelun lisäksi, sisällyttää erilainen korvausmalli hyöty-kustannus -suhteeltaan erilaisille infrahankkeille.

Vuotuinen yli 50 prosentin subventio-osuus on toistaiseksi vallitsevassa tilanteessa hyväksyttävä. Tuusulan kunta katsoo, että TTS-kaudelle kunnalle esitetyt kuntaosuuden määrät (kuntaosuudet vähennysten jälkeen 2024: 4,614 M€, 2025: 4,515 M€, 2026: 4,681 M€) tulee asettaa vuoden 2024 jälkeen laskevalle uralle. Vuosien 2024-2026 jälkeen Tuusulan kuntaosuus tulee saada korkeintaan 50 prosenttiin. Talouden ja toiminnan suunnitteluun pitää sisällyttää kustannuksia pienentäviä toimia. Suunnitelmaa viimeisteltäessä arviot kunnalle jyvittyvien operointikustannusten ja kuntaosuuden muutoksista TTS-kaudella tulee käydä kunnan kanssa läpi ennen TTS:n hyväksymistä.

### **Ehdotus**

Esittelijä: Kalle Ikkela, pormestari

Kunnanhallitus päättää

- antaa asiaselostukseen kirjatun lausunnon Helsingin seudun liikenne (HSL) - kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotukseen vuosille 2024–2026.

### **Kokouskäsittely**

Käsittelyn aikana esittelijä muutti ehdotustaan siten, että siihen lisättiin keskustelun perusteella lause: "Tuusulan kunta haluaa selvittää kutsuliikenteen mahdollisuudet alueellaan". Kunnanhallitus hyväksyi muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Asiantuntijana kokouksessa toimi liikenneinsinööri Jukka-Matti Laakso.

### **Päätös**

Kunnanhallitus päättää

- antaa asiaselostukseen kirjatun lausunnon Helsingin seudun liikenne (HSL) - kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotukseen vuosille 2024–2026.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

jukka-matti.laakso@tuusula.fi  
liikenneinsinööri

#### Liitteet

- 1 HSL hallitus, ote pöytäkirjasta 12.9.2023 § 81, esitys tarkastusmaksun korottamisesta liikenne- ja viestintäministeriölle, TL 24.10.2023
- 2 HSL, Lausuntopyyntö jäsenkunnille tarkastusmaksun korottamisesta 3.10.2023, TL 24.10.2023

#### Taustaa

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) hallitus päätti 12.9.2023 esittää uudelleen liikenne- ja viestintäministeriölle, että HSL:n joukkoliikenteen tarkastusmaksun suuruudeksi säädetään 100 euroa.

Joukkoliikenteen tarkastusmaksu on ollut HSL-alueella 80 euroa vuodesta 2007 lähtien. Tänä aikana yleinen kustannus- ja palkkataso on noussut merkittävästi, mikä on heikentänyt tarkastusmaksun ennaltaehkäisevää vaikutusta. Muissa Pohjoismaissa tarkastusmaksu on ollut jo pitkään yli 100 euroa. Liputtomuuden vuoksi HSL:lle aiheutuu vuosittain vähintään 15–25 miljoonan euron lipputulomenetykset. Eräissä arvioissa on päädytty jopa 40 miljoonan euron menetyksiin.

Tarkemmat perustelut tarkastusmaksun korottamiselle ilmenevät liitteenä olevasta päätöksestä HSLH 12.09.2023 § 81.

HSL pyytää jäsenkuntia toimittamaan 31.10.2023 mennessä lausuntonsa koskien tarkastusmaksun korottamista. Jäsenkuntien lausunnot liitetään liikenne- ja viestintäministeriölle lähetettävään ehdotukseen tarkastusmaksun korottamisesta, joten lausunnosta tulee ilmetä, että lausunnonantajalla on tarvittava poliittinen mandaatti ja asia on käsitelty kunnassa sisäisesti.

Lausunnot pyydetään toimittamaan HSL:n kirjaamon sähköpostiin hsl@hsl.fi. Otsikossa pyydetään mainitsemaan asian diaarinumero 108/02.02.00.00/2023.

#### TUUSULAN KUNNAN LAUSUNTO TARKASTUSMAKSUN KOROTTAMISESTA

Tuusulan kunta puoltaa joukkoliikenteen tarkastusmaksun korottamista 80 eurosta 100 euroon. Nykyinen tarkastusmaksu on alhainen suhteessa aikuisten neljän vyöhykkeen (ABCD) kertalipun hintaan (4,5 €/kpl) sekä aikuisten neljän vyöhykkeen 30 vuorokauden kausilipun hintaan (109,70 €/30 vuorokautta).

Kunta on ilmaissut kantansa asiaan aiemmin antaessaan lausuntonsa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) toiminta ja taloussuunnitelmasta (TTS), kun tarkastusmaksun korottaminen on ollut esillä HSL:n toiminnan suunnittelussa.

Tuusulan kunnan lausunnossa (kunnanhallitus 29.8.2022, §294) koskien HSL:n TTS:ää vuosille 2023-2025 todetaan, että ” Ilman asianmukaista matkalippua joukkoliikenteessä matkustaville määrättävän tarkastusmaksun osalta Tuusulan kunta puoltaa tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 eurosta.” Edellisen kerran asia on ollut esillä lausuttaessa HSL:n TTS:stä vuosille 2021-2023. Tällöin kunnan lausunto (kunnanhallitus 24.8.2020, §302) asiaan on ollut ” Tuusulan kunta ei vastusta tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 €:sta 100 €:oon vuonna 2021. Nykyinen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

tarkastusmaksun taso on alhainen suhteessa ABCD -vyöhykkeen kuukausilipun hintaan." Myös kunnan lausunnossa (kunnanhallitus 26.8.2019, §321) koskien vuosien 2020-2022 HSL:n TTS:ää lausunto asiasta on ollut saman sisältöinen " Tuusulan kunta ei vastusta tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 €:sta 100 €:oon vuonna 2020. Nykyinen tarkastusmaksun taso on alhainen suhteessa ABCD -vyöhykkeen kuukausilipun hintaan."

### **Ehdotus**

Esittelijä: Petri Juhola, yhdyskuntatekniikan päällikkö

Tekninen lautakunta päättää ehdottaa kunnanhallitukselle, että kunnanhallitus päättää

- antaa asiaselostukseen kirjatun lausunnon Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle koskien joukkoliikenteen tarkastusmaksun korottamista 80 eurosta 100 euroon Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän toimivalta-alueella.

Lisäksi tekninen lautakunta päättää

- tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

### **Päätös**

Ehdotus hyväksyttiin.

---

## **Kunnanhallitus, 30.10.2023, § 415**

Valmistelija / lisätiedot:  
Markku Vehmas  
markku.vehmas@tuusula.fi  
vt.kansliapäällikkö

### **Liitteet**

1 HSL, Lausuntopyyntö jäsenkunnille tarkastusmaksun korottamisesta 3.10.2023, khall 30.10.2023

2 HSL hallitus, ote pöytäkirjasta 12.9.2023 § 81, esitys tarkastusmaksun korottamisesta liikenne- ja viestintäministeriölle, khall 30.10.2023

Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymä on pyytänyt jäsenkuntien lausuntoja 31.10.2023 mennessä koskien tarkastusmaksun korottamista 80 eurosta 100 euroon.

### **Tuusulan kunnan lausunto:**

Tuusulan kunta puoltaa joukkoliikenteen tarkastusmaksun korottamista 80 eurosta 100 euroon. Nykyinen tarkastusmaksu on alhainen suhteessa aikuisten neljän vyöhykkeen (ABCD) kertalipun hintaan (4,5 €/kpl) sekä aikuisten neljän vyöhykkeen 30 vuorokauden kausilipun hintaan (109,70 €/30 vuorokautta).

Kunta on ilmaissut kantansa asiaan aiemmin antaessaan lausuntonsa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) toiminta ja taloussuunnitelmasta (TTS), kun tarkastusmaksun korottaminen on ollut esillä HSL:n toiminnan suunnittelussa.

Tuusulan kunnan lausunnossa (kunnanhallitus 29.8.2022, §294) koskien HSL:n TTS:ää vuosille 2023-2025 todetaan, että " Ilman asianmukaista matkalippua

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

joukkoliikenteessä matkustaville määrättävän tarkastusmaksun osalta Tuusulan kunta puoltaa tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 eurosta.” Edellisen kerran asia on ollut esillä lausuttaessa HSL:n TTS:stä vuosille 2021-2023. Tällöin kunnan lausunto (kunnanhallitus 24.8.2020, §302) asiaan on ollut ” Tuusulan kunta ei vastusta tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 €:sta 100 €:oon vuonna 2021. Nykyinen tarkastusmaksun taso on alhainen suhteessa ABCD -vyöhykkeen kuukausilipun hintaan.” Myös kunnan lausunnossa (kunnanhallitus 26.8.2019, §321) koskien vuosien 2020-2022 HSL:n TTS:ää lausunto asiasta on ollut saman sisältöinen ” Tuusulan kunta ei vastusta tarkastusmaksun korottamista nykyisestä 80 €:sta 100 €:oon vuonna 2020. Nykyinen tarkastusmaksun taso on alhainen suhteessa ABCD -vyöhykkeen kuukausilipun hintaan.”

### **Ehdotus**

Esittelijä: Kalle Ikkela, pormestari

Kunnanhallitus päättää

- antaa asiaselostukseen kirjatun lausunnon Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle koskien joukkoliikenteen tarkastusmaksun korottamista 80 eurosta 100 euroon Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän toimivalta-alueella
- tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

### **Päätös**

Ehdotus hyväksyttiin.

### **Tiedoksi**

HSL, Jukka-Matti Laakso

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

Ote pöytäkirjasta, joka on asetettu nähtäväksi yleisessä tietoverkossa 3.11.2023

**Tiedoksianto asianosaiselle**

Lähetetty tiedoksi sähköpostilla (Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa § 19) 3.11.2023.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

**Muutoksenhakukielto**  
§415

**Muutoksenhakukielto**

Päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.